

TUSHE UKU NA MUSULUNCI

WALLAFAR

**SHEIKH MUHAMMAD BN
ABDULWAHAB**

FASSARAR

**DR. AMEEN AL-DEEN ABUBAKAR
DA'AWAH GROUP OF NIG.
P.O.BOX 6214
KANO-NIGERIA**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ الْكَرِيمِ

TUSHE UKU NA MUSULUNCI

WALLAFAR

SHEIKH IMAM MUHAMMAD BN ABDULWAHAB

Fassara da Karin Bayani
Daga :

**DR. AMEEN AL-DEEN ABUBAKAR
P.O.BOX 6214
KANO-NIGERIA**

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

DA SUNAN ALLAH MAI TAUSAYI MAI JIŃKAI

Ga Allah muke neman taimako. Tsira da aminci su tabbata ga Annabinmu Muhammad, da danginśa, da Sahabbansa gabaki dāya.

Abubuwa Guda Hudu Da Suka Wajaba A Kan Kowane Mutum Ya San Su:

Abu Na Fakko : Ilimi Shi ne : Sanin Wane ne Allah, Wane ne Annabin Allah, mene ne Addinin Musulunci, Sanin wadannan da dalilai shi ne abu na farko da ya wajaba a kan kowa nē mutum.

Abu na Biyu : Aiki Da Ilimi :

Abu Na Uku: Kiran Mutane su karbi Ilimin Sanin Allah, Da Mamzon Sa, Da Addinin Sa

Na Hudu: Hakuri Akan Duk Cutar Da Za Ta Sami Mutum Wajen Yada Ilimin Sanin Allah, Da Annabin Sa da Addinin Sa.

Dalilin Mu Bisa Wannan Magana : Allah - Madaukaki Ya ce :

(Allah ya ce “Ina rantsuwa da zamani. Duk wani mutum ya na cikin hasara da halaka. Ban da wanda ya yi imani, ya yi aikin ḫwarai, ya yi wasici da gaskiya ya yi wasici da jakuri.”)

Abin da Surar take nufi a takai ce, duk wani dan-adam ya halaka, ya tabe, Sai kawai wanda ya yi (1) Ilimin imani da Allah, da Annabin Sa, da Addininsa. (2) Ya yi aiki bisa wannan ilimin.

(3) Ya yi kira zuwa ga wannan ilimi. (4) Ya yi hakuri da duk wani abin da ya Same shi game da kiran. Surar dai ta nuna muhimmancin ilimi shi ne gaba da ibada, da wa'azi da yin hakuri game da abin da wa'azi zai jawo. Surar dai tana nufin ba za ka yi aikin ibada ba, sai ka yi ilimi, ba za ka yi bayanin addini ba, sai ka yi ilimi, ba za ka sami ladan abin da zai same ka wafen wa'azi ba har sai ka yi ilimi.

A saboda nuna muhimmancin abin da wannan Surar ta kunsa ne Imam Al-Shafiec ya-ke cewa :-

“Da a ce Allah bai saukar wa halittarsa ba sai dai wannan Sura (Wal-Asari), da ta wada ce su”

A kuma saboda nuna Muhimmancin ilimi na gaba da Magana, na glaba da aiki, Imam Al-Bukhari-Mai Ingataccen littafin hadisin da duk duniyar Musulmi suka yarda da shi - Ya kulla wanni Babi na musamman a cikin littafin sa a Sahihul-Bukhari, ya ce: “Babi kenan da ya ke magana a kan ilimi na gaba da magana, na gaba da aiki,” ya kuma bayar da dalilinsa a kan haka da Maganar Al-Kur’ani inda Allah ya ce : “Ka yi Sani cewar babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, ka nemi gafarar zunubinka, da na Muminai.” Sai Allah ya fara da ilimi a gabannin magana da aiki.

Abubuwa Guda Uku Da Suka Wajaba A Koye Su Kuma A Yi Aiki Da Su :

Abu Na Farko: A san cewar Allah ne ya halicce mu ya yi mana arziki, kuma bai barmu haka kawai Sasakai ba, a'a sai da ya aiko mana da maiaiki, wanda duk ya bishi dan Aljanna ne, Wanda duk ya saba masa dan wuta ne Me kuwa ya sa haka ?

Ga dalili daga Alkuriani Maigirma:-

“Hakika mu muka aiko muku Da Jakada wanda zai muku shaida, Kamar yadda muka aiko wa fir'auna da jakada. Da Fir'auna ya saba wa jakadan, sai muka masa riko na azaba Mai tsanani.”

Abu na biyu:

A san cewar Allah bai yarda ba a hada wani tare da shi a wajen bauta masa ba. Kada a hada wani mala'ika da shi, ko kuma wani Manzo.

Dalili game da wannan magana Al-Kunani a inda Allah Ta'ala ya ce:

“Masallatai duka na Allah ne, kada ku hada bautar Allah tarc da wani.”

Abu na Uku:

A san cewar duk wanda ya bi manzan-Allah, ya kuma kadaita Allah, bai halatta ba ya yi biyayya ga duk wanda ya kauce hanyar Allah, da hanyar Manzansa, ko da shi ne mafii kusan na kua a gareshi.

Dalilin a kan wannan magana Al-Kur'ani, a inda Allah ya ce:

“Ba za ka taba samün mutanen da suka yi imani da Allah da Ranar Lahira ba, suna nuna soyayya ga wadanda suka kouce wa hanyar Allah, da hanyar Manzansa ba, ko da iyayensu ne, ko kuma ya'yansu, ko kuma yan'uwansu, kokuma danginsu, sabo da su wadannan mutane Allah ya rubuta imani a cikin zuciyarsu, kuma ya karshen ayar ruhin sa . . .” Har dai zuwa karshen ayar.

Hanyar Addini Totar :

Hanyar addini totar ita ce hanyar addinin Annabi Ibrahim.

Abin nufi da wannan hanya kuwa shi ne ka Bauta Wa Allah Shi Kadansa, Kana Mai Tsantsance zulyarka Da Addini, Zuwa Ga Allah. Ma'anar tsantsance zuciyo da addini juwa ga Allah shi ne a bauta masa Kawai Babu Shirka!

Wannan shi ne abin da aka umarci dukkan muta ne da shi, kuma saboda haka Allah ya halicce su.

Dalilin mu bisa ga wannan magana shi ne Alkur'ani, a inda Allah Taiala yake cewa :

“Ban halicci aljanu da mutane ba sai dan su bauta min. . .” Wato Allah bai halicce mu ba sai don mu bauta masa.
Bauta masa kuwa shi ne mu kadaita shi a bauta, kuma mu yarda shi ne kadai mai ba mu umarni da hani.

Abu Mafi Girma Da Allah Ya Yi Horo Da shi : Tauhidi :

Tauhidi shi ne mafi girman abin da Allah ya yi horo da shi. Tauhidi kuwa shi ne kadaita Allah da ibada, da kuma tabbarat da suffantuwarsa da abin da ya suffanta kansa da shi, da kuma abin da Ma'aikin sa ya suffanta shi da shi, kuma a tsarkake shi daga duk wani abin kaskanci, da abin da zai runa cewa shi fararre ne, ko kuma yana kama da halitta.

Abu Mafi Girma Da Allah Ya Yi Hani Akai : Shirka :

Mafi girman abin da Allah ya yi hani a kai, shi ne shirka. Shirka kuwa shi ne kiran wanin Allah da kuma ka sakawa Allah abin tarayya a ibada tare da cewa Allah ne ya haliccka.

Dalilin mu bisa ga wannan magana kuwa shi ne Alkuriani, a inda Allah taiala ya ce :-

“Ku bauta wa Allah, kada ku yarda ku tara wani da shi.”

Da kuma inda ya ce :

“Kada ku saka wa Allah abokan tarayya.”

Ginshikai Guda Uku Da Suka Wajaba Konane Mutum Ya San Su:

Wadannan ginshikai guda ceku su ne: Taliki ya nemi sanin mahaliccinsa, da Addininsa, da Annabinsa, Muhammad (Tsira da aminci suna tabbata a gare shi).

Ginshik Na Daya:Sanin Mahalicci :

Tambaya. Mahaluki, Wane ne Mahaliccinka? Mahaluki: Mahalicci - na shi ne Allah ubangiji-na. Wanda ya halicceni, ya halicci dukkan talikai da ni'imarsa, shi ne kadai abin bautawa kuma ba ni da wani abin bautawa kan ba shi ba.

Dalilinmu bisa wannan magana al-Kur'ani, a inda Allaha taiala ya ce:

“Godiya Ta Tabbata sa Allah Mahaliccin Dukkan Halitta.”

Duk wani abu ba Allah ba sunansa halitta, ni ma daya ne daga cikin taruwan halitta.

Abubuwani Da Ake Sanin Allah Ta Hanyarsu:

Idan a-ka yi maka tambaya, a ka ce: “ya ya ka yi ka san Mahaliccin ka Allah ne ?” Sai ka ce: “Na san Mahaliccina Allah ne ta hanyar ayoyin - sa da halittarsa, misalin dare da wuni, da rana da wata, da sammai guda bakwai, da **kassai** guda bakwai, da abin da ya ke tsakanin sammai da **kassai** duk suna nuna min cewa Allah ya-na nan.

Dalilin mu game da wannan batu Al-kur'ani, a inda Allah Ta'ala ya ce:

“Yana daga cikin Alamomin sanin Allah: Dare da wuni, da Gudar rana da wata ; Kada ku yi sujada dan rana ko dan wata; Ku yi sujada dan Allah Wanda ya haliccesu duka gaba daya, idan da gaske ku ke yi, shi kuke bauta wa.”

Da kuma inda Allah ya ce:

“*Hakika*, Ubangijinku shi ne sarkin da ya halicci sammai da kassai a cikin kwanaki shida, kana kuma ya daidaita a bisa Al'arshi. Shi ya-ke saka dare ya rufe rana, yadda daren yake bibiyan ranan a gurguje; Shi ne kuma Allah wanda ya halicci rana da wata, da taurari, duk wadannan ababan horewa ne da umarnin Ubangiji; Kai a saurara, duka tsari da sarrafa wadannan abubuwa naga Allah; Kai, tsarkaka da alheri masu yawa sun tabbata ga Allah Ubangjin talikai.” (Suratu Al-Aara : 7 : 54).

Ma'amar Kalmar “Rabbu” (Ubangiji):

Wannan kalma da muka fi yawan fassarata da “ubangiji” tana nufin abubuwa da yawa game da Zati. Kalmar, tana nufin shugaba, da mai mallaka, da mai samarwa da ga babu zuwa Samuwa, kuma shi ne wanda ya cancanci a bauta masa.

Dalilinmu bisa wannan batun al-kur'ani, a inda Allah Ta'ala ya ce:

“Ya ku mutane, ku bauta wa Ubangijinku, wanda ya halicceku, ku da wadan da suka zo, gaba gareku, La' Alla, idan kuka yi haka, kwa sami tsorun Allah, Allah shi ne Wanda ya sanya muku kasa ta zama a shinside, kuma

sama ta zama mai rufi a gine, kuma ya saukar da ruwa daga saman, wanda da ruwan ya fitar da ya'yan itaciya domin samun arzikinku, ku kuma kada ku yi wa Allah abokan tarayya, alhali kuna sani.”

A takaice wanda yahalicci duk irin abubuwanda aka ambata shi ne wanda ya cancata a bauta masa, kuma shi ne ma'anar Rabbu.

Abinda Kalmar Ibada Take Nufi:

Ibada ita ce makurar kaskantar da kai da rashin nuna isa, ita ce karshen nuna soyayya da damfarewa ga duk wanda ake yi masa ibada. Ko kuma dai ta wata kalmar, ibada suna ne magami ga duk wani abin da Allah ya ke so kuma ya yarda da shi, daga dukkanin ayyuka na boye da na sarari.

Kashe-Kashen Ibada:

Kashe-kashen ibada suna da yawa, ga dai wasu daga cikinsu: Miķa wuya, da bangaskiya, da kyautata aiki, da yin addu'a, da jin tsoro, da yin kauna (saka rai a gun wani), da yin dogaro, da yin kwadayi, da ganin kwarjini, da kaskantar da kai, da razana, da saduda (mayar da al'amura gaba Jaya) (inaba), da neman taimako, da neman tsari, da neman agaji, da yin yanka, da yin bakance, da duk sauran abubuwan da suka shafi ibadu wadanda Allah Ta'ala ya Ummarta da a yi, duka ba a yi wa kowa su sai Allah ƙadai.

Dalilin mu bisa ga wannan batu, Al-Kur'ani, a inda Allah Taiala ya ce:

“Hakika, masallatai duka na Allah ne, kada ku varda ku kira wani a bauta tare da Allah.”

Kuma Allah ya ce:

“Ubangijinka ya hakunta cewar kar ku bauta wa kowa sai shi kādai.”

Hukuncin Wanda Ya Juyar Da Ibadar Da Ke Wa Allah Ga Wanin Allah:

Wanda duk ya juya ibadār da ake yi wa Allah zuwa wanin Allah, ya Zama Mushuriki, Kafiri (Wal Iyazu Billah).

Dalilinmu a bisa wannan batu, Al-ku'r'ani, a inda Allah ya ce:

“Duk wanda ya bauta wa Allah tare da wanin Allah dabān, ba ya da watta hujja, ya gamu da hisabin abin da ya yi a wajen Allah, domin kuwa kafirai ba sa cin nasara.”

(Al-Mu'uminun : 23 : 117).

Addu'g Ibada Ce:

Addu'a ko roko summa ibada ce babu ana yi wa wanin Allah su.

Dalidi:

Allah Ta'ala ya ce:

“Ubangijinku ya ce: “Ku roke ni, in amsa muku;” hakika wadanda suke girman kai game da yin ibada za su shiga wutār jahannama a kaskance.”

A Hadisi Ma'aiki (Sallallahu Alaihi Wasallam) ya ce:

“Addu'a ita ce kwakwalwar ibada”.

Wata ruwayar kuma ta ce:

“Addu'a ita ce ibada.”

Tsoro Ibada Ce:

Tsoro ma ibada ce saboda haka bai halatta ba a ji tsoron halitta kamar yadda za a ji tsoron Mahalicci.

Saboda Allah Ta'ala ya ce:

“Kada ku ji tsoronsu; ku ji tsorona idan dai ku muminai ne.”

Kauna Ibada Ce:

Babu wanda za a kaunace shi, a saka tsammani a gunsa kamar yadda za a yi' wa Allah, saboda kauna ma ibada ce. Dalilinmu Al-Kuriani, a inda Allah Ta'ala ya ce:

“Duk wanda ya ke kaunar saduwa da Ubangijinsa, to, ya yi aiki nagari, kada ya kuskura ya tara wani a ibadar da yake wa Ubangijinsa.”

Dogaro Ibada Ce:

Ba a dogaro da wani sai da Allah sabo da dogaro ma ibada ce. Dalilinmu Al-Kuriani, a inda Allah Taiala ya ce:

“Duk wanda ya dogara da Allah, Allah ya ishe shi.”

Kwadayi, Da Ganin Kwarjini, Da Kaskantar Da Kai Dangogi Ne Na Ibada :

Bai halatta ba a yi kwadayi a wajen wani, ko a ga kwarjinin wani, ko a kaskantar masa da kai kamar yadda ake yi wa Allah, saboda duk wadannan abubuwa da aka ambata dangogi ne na ibada. Dalilinmu Al-Kur'ani, a inda Allah ya ce:

“Hakika sun kasance, suna gaggawa wajen ayyukan alheri, kuma suna yi mana ibada domin kwadayi da ganin

kwarjini, kuma sun kasance su masu kaskantar da kai ne a garemu.”

Razana Ibada Ce:

Bai halatta ba a razana da wata halittar Allah **kamar** yadda za a razana da Allah. Don saboda razana ma ibada ce. Dalilin mu Al-Kur’ani, a inda Allah Ta’ala ya ce :

“Kada ku razana da su, ku razana da ni.

Saduda Ibada Ce:

Saduda ita ce mayar da al’amura gaba **daya** (inaba), ita ma dangice ta ibada babu wanda ake yi masa haka sai Allah. Dalilin mu kuwa Al-Kur’ani, a inda Allah ya ce :

“Ku saduda da Allah ku Sallama masa.” Aya.

Neman Taimako Ibada Ce:

Babu wanda ake neman taimako da shi sai Allah, saboda neman taimako ibada ce. Dalilinmu Al-Kur’ani, a inda Allah ya ce :

“Kai kadai muke bauta wa; kuma gare ka kawai muke neman taimako.”

A Hadisi Ma’iki (Sallallahu Alaihi Wa Sallam) ya ce :

“Idan neman taimako za ka yi, ka yi da Allah.”

Neman Tsari Ibada Ce:

Bai halatta a nemi tsari da kowa ba, sai da Allah. Saboda neman tsari ma ibada ce. Dalilinmu Al-Kur’ani, a inda Allah Ta’ala ya ce :

“Ka ce: “Ina neman tsari da Allah, Ubangijin mutane Mamallauin mutane.”

Neman Riska Ibada Ce:

Bai halatta ba a yi neman riska da kowa, sai da Allah. Saboda neman riska ibada ce, ba a yi wa kowa ita sai Allah. Dalilin mu Al-Kur’ani, a inda Allah Ta’ala ya ce :

“A lokacin da kuke nema Ubangijinku ya riske ku. sai ya amsa muku, da cewa : “Zan aiko muku da taimakon mala’cku dubu wadanda za su tsaya a bayanku.”

Yanka Ibada Ce:

Yanka ibada ce ba a yi ma wani sai Allah. Ba a yanka domin wani dodo, ko tsafi, ko iskoki, ko wani matacce. Mahallicci kawai ake wa yanka. dalilinmu Al-Kur’ani, a inda Allah ya ce :

“Hakika sallah ta, da yankar da nake yi, da rayuwata da mutuwa ta, ina yin su ne saboda Allah Ugangijin halitta, wanda da ba shi da abokin tarayya, da haka aka umarce ni, ni ne farkon masu mīka wuya.”

A Hadisi, Mar aikin Allah (Sallallahu Alaihi Wa Sallam) ya ce :

“Allah ya tsine wa wanda ya yi yanka ga wanin Allah.”

Bakance Ibada Ne:

Bakance shi ne cin alwashi da mutum zai yi don wani aiki ko dan wata bukatar sa ta biya. Misali mutum ya ce: “Idan dai matata Allah ya sauksa lafiya, zan yi azumi, ko zan yi sadaka; to idan bukatar ta biya, wannan aiki da ya ci alwashi ya zama wajibi. To irin wannan alwashi ba a yi wa kowa sai Allah.

Dalilinmu Al-Kuriani, a inda Allah ū ke bayanin muminai da suffa ta gari ya ce :

“ . . . suna cika bakance, kuma suna tsoron Ranar da sharrin ta yake tartsatsi.”

Ginshiki Na Biyu : Sanin Addinin Musulunci :

Addinin Musulunci shi ne mīka wuya ga Allah da kadaita shi, da kuma mīka kai na ḍa, a zuwa gare shi, da kuma alkawarin-ba-ruwa-na da shirka da mushurikai.

Matakan Musulunci :

Addinin Musulunci yana da matakai guda uku. Matakan kuwa su ne :

1. **Musulunci (mīka wuya).**
2. **Imani (Bangaskiya).**
3. **Ihisani (Kyautata aiki).**

kuma kowane matakai, daga cikin matakan uku, yana da rukunnai.

Rukunnan Musulunci :

Rukunnan Musulunci guda biyar ne :

1. Shaidawa babu abin bautawa da gaskiya sai Allah; Annabi Muhammadu Manzansa ne.
2. Da tsayar da Sallah.
3. Da bayar da Zakkah.

4. Da azumtar watan Ramadan.
5. Da hajjin Dakin Allah Mai alfarma.

Dalilai :

1. Dalili akan shaidawa babu abin bautawa da gaskiya sai Allah :

Dalilinmu akan kalmar shahada (babu abin bautawa da gaskiya sai Allah) Al-Kuriani, a inda Allah Taiala ya ce:

“Allah ya shaida da cewa babu wani abin bautawa da gaskiya sai shi kadai, Mala’ku ma sun shaida da haka, ma’abota ilimi ma sun shaida da haka, Allah a tsaye yake da adalci, ba wani abin bautawa da gaskiya sai shi kadai, shi ne Mabuwayi Mai hikima.”

Ma’anar Kalmar (Laa Ilaaaha Illallaahu):

Ma’anar wannan kalmar shine : babu abin bautawa da gaskiya sai Allah shi kadai.

Ma’anar (Laa Ilaaaha):

Abin da kalmar (Laa Ilaaaha) ta kunsa shine kore duk wani abin bauta kan ba Allah ba; Wato ba wani abin bautawa, ko menene kuma ko wanene. . .

Ma’anar (Illal-Laahu):

Abin da kuma kalmar (Illal-Laahu) ta kunsa shine tabbatar da bauta ga Allah kawai; wato shine kadai abin bautawa ba tare da wani abokin tarayya ba domin kuma babu Wani da za a gama shi da Allah a wajen bauta ko kuma a wajen mulki.

Fassarar Da Take Bayyana (Laa Ilaha Illallaahu) Karara Daga Al-Kuriani:

Fassara bayyananna da Al-Kuriani ya yi wa kalmar (Laa Ilaha Illallah) ita ce nuna Ra'ayin - ba - ruwa - na da duk wani abin da ake bauta wa ba Allah ba, kuma da nuna hada-kai da a bauta wa Allah kawai, babu shirka, kuma ba wanda ya isa ya zamar da kansa Allah, ko a yi masa a bin da ake yi wa Allah. Annabi ibrahim ya gwada mana misali game da ra'ayin - ba - ruwa - na ga duk wani abin da ake bauta wa ba Allah ba, a inda Al-Kuriani ya ce:

“Ka tuna lokacin da Annabi Ibrahim ya gaya wa mahaifinsa da mutanensa cewar ni ba - ruwa - na da duk wani abin da kuke bauta wa sai dai idan wanda ya halicce ni ne, domin kuwa shi ne wanda-kadai - zai shiryar da ni : Annabi Ibrahim ya zamar da wannan kalma ta zama wani wanzazjen batu a bayansa saboda la’alla ko mutanen na sa za su dawo su shiriya.”

Kuma ayar da ta nuna hada-kai a bauta wa Allah kawai, babu shirka, kuma babu wani wanda zai nadā kansa abin bautawa ko ayi masa abin da akeyi wa Allah, ayar ita ce a inda aka Ummarci Ma'aikin Allah da yo yi hakan, avar ta ce :

“Ka ce: Ya kү Jama’ar-Ma’abota - Littafi ⁽¹⁾, ku 20 mu rike kalmar da ke nuna cewa mu da ku daidai muke; ita ce: kada mu bauta wa wani sai dai Allah, kada mu yi tarayyar komai da shi, kada kuma wani shashinmu ya riki wasu shashin alloli ba Allah ba na kwarai, idan suka (ji wannan magana kuma suka) juya baya, to ku ku ce: “Ku shaida hakika mu masu mika wuya ne ga Addinin Musulunci.”

Dalilin Shaidawa Annabi Muhammadu Manzo Ne Na Allah:

Dalili a kan cewa Annabi Muhammad Manzo ne na Allah, Al-Kur'ani a inda Allah Ta'ala ya ce :

“Hakika Manzo daga cikinku ya zo muku, duk wani abin da zai matsa muku yana damunsa, shi manzo mai matukar kaffa-kaffa da ku ne, kuma mai tsananin jinkai ne da tausayi ga dukkan muminai.”

Al-Tauba : 9/128.

Ma'anar Shaidawa Annabi Muhammad Manzon Allah Ne:

Abin da ake nufi da ka shaida Annabi Muhammad (S.A.W.) Manzon Allah ne, shi ne ka yi masa biyayya a cikin duk abin da ya Umarceka, kuma ka gaskata shi a cikin duk abin da ya bayar da labari; da kuma nisatar duk abin da ya yi hanı da wanda ya tsawat a rakai, da kuma daukar cewa ba za mu bauta wa Allah ba sai da abin da ya zo mana da shi na Shari'a. Duk wanda ya shaida da manzancin Annabi Muhammad, ba a bisa wannan ma'ana ba, to, shi ya yi aikin kawai.

Dalili Akan Tsayar Da Sallah Da Fităr Da Zakka Da Kuma Fassarar Tauhidi :

Dalilinmu a kan Sallah da Zakka da Fassarar Tauhidi, Al-Kur'ani, a inda Allah ya ce :

“Ba a yi Musu Umarni ba sai dan su bauta wa Allah, suna masu tsantsance niyya, suna masu yin addini a gare shi kawai totar, kuma su tsayar da Sallah, su Fităr da Zakka. Aikata wadannan abubuwa shi ne addini tsayayye.”

Dalili Akan Yin Azumi :

Dalili bisa yin Azumi, Al-Kur'ani, a inda Allah Ta'ala ya ce :

“Ya ku jama’ar da ta yi ban gaskiya, an wajabta azumi a kanku, kamar yadda aka wajabta shi a kan wadanta suka gabace ku, an yi muku haka ne la’alla ko za ku sami takawa.”

Dalili Akan Aikin Hajji:

dalili bisa aikin Hajji, Al-Kur’ani, a inda Allah Ta’ala ya ce:

“Allah ya wajabta hajjin Daki a kan mutane, ga duk wanda ya sami ikon tafarkin zuwa gareshi, wanda kuma duk ya kafirce, to Allah Mawadaci ne ga barin dukkanin, talikai.”

Mataki Na Biyu : Imani:

Mataki na biyu, daga cikin matakana addini guda uku, shi ne imani. Ga bayani akansa dalla-dalla:

Zazannin Imani:

Imani yana da zazanni har kashi saba’in da yan-kai. Mafi kololuwar su fadin (Laa Ilaaaha Ill-Allaah), wato babu abin bautawa da gaskiya sai. Allah - Kuma mafi karancin zazar imani shi ne gusar da abu mai cutarwa daga kan hanya. kai a takaice jin-kunya ma yana daga zazar imani.

Rukunnan Imani :

imani, wanda ya ke shi ne : ban gaskiya, yana da rukunnai guda shida, kamar yadda hadisi ya bayyana :

1.   **“Ka yi imani da Allah**
2.   **Ka yi imani da Mala’ikunsa**

3. **Ka yi imani da Littattafansa**
4. **Ka yi imani da Manzanninsa**
5. **Ka yi imani da Ranar-Ķarshe**
6. **Kuma ka yi imani da Ķaddara, mai dađinsa da mai đacinsa.”**

Dalili Akan Rukunnan Imani:

dalili a kan rukunnan imani, Al-Ķur'ani, a inda Allah Ta'ala ya ce :

“Aikin ķwarai ba shi ne ku dingi saka fuskokinku ta jihar gabas da jihar yamma kawai ba, a'a, aikin ķwarai shi ne: “Wanda ya yi imani da Allah, da Ranar-Ķarshe, da Mala'iku, da Littafi, da Annabawa . . .)” Zuwa dai karshen ayar.”

Dalili A Kan Ķaddara:

ķaddara, wacce take ita ce ikon Allah, tana da dalilin ta a cikin Al-Ķur'ani, a inda Allah Ta'ala ya ce :

“Hakika ko wane abu Mun halicce shi a bisa ikonmu na ķaddara.”

Mataki Na Uku : Kyautata Aiki:

Mataki' na uku, daga cikin matakán addini. Guda uku, Kyautaka aiki. Shi kuma kyautata aiki (ihsani) yana da **rukuni** guda đaya. Wannan rukuni kuwa shi ne kyautata yin aikin, shi kansa.

Ma'anar Kyautata Yin Aiki :

Ma'anar kyautata yin aiki shi ne ka yi tsakaninka da Allah. Wato, ka bauta wa Allah kamar kana ganinsa, idan kuwa kai ba ka ganinsa, to shi yana ganinka.

Dalili A Kan kyautata Aiki :

Kamar yadda muka nuna cewar kyautata aiki shi ne ka yi aiki tsakaninka da Allah kawai, kuma ka sakankance Allah yana ganinka a cikin duk abin da kake yi, to a bisa wannan ma'ana, Al-kur'ani ya zo da dalilai masu yawa wadanda suke nuna muhimmancin kyautata aiki. Ga wasu a'yoyi daga cikinsu, kamar yadda Allah ya ce :

“**Hakika**, Allah yana tare da masu tsoron Allah, wadanda suke su ne masu **Kyautata yin aiki**.”

“Ka dogara a kan Allah. Mabuwaiyi mai rahama, wanda yana ganinka a lokacin da kake tashi da lokacin da kake kai-kawo a tsakanin Masallata, **hakika** Allah maifin kowane abu ne, kuma masanin kowane abu ne.”

“Babu wani sha'ani da za ka kasance a ciki, kuma babu wani abu da za ka karanta na daga Al-kur'ani kuma, babu wani abin da za ku aikata, sai mun zama muna ganin duk wani abin da kuke yi gabadaya a lokacin da kuke kutsa kanku a cikinsa.”

Dalili Daga Sunna A Kan Matakan Addini Guda Uku :

Dalilin da ya zo daga Sunna wanda yake bayyana muhimmancin Musulunci da Imani da Ihsāni, shi ne shahararren hadisin mala'ika Jibril, wanda Sayyidi Umar dan Khaṭṭab (R.A.) ya rawaito ya ce :

"Wata rana muna zaune a wajen Annabi (S.A.W.) Sai ga wani mutum ya bullo mana-shi wannan mutum mai tsananin farin tufafi ne, kuma mai tsananin bakin gashi ne. Ba a iya ganin alamun tafiya a jikinsa, kuma a cikinmu babu wanda ya sanshi. Sai ya zauna a wajen Annabi (S.A.W.), ya jingina gyiwowin sa zuwa ga gyiwowin Annabi (S.A.W.), ya kuma dora tafukansa a kan cinyoyinsa, ya ce: "Ya kai Muhammad, ka bani labarin mene ne Musulunci?" Annabi (S.A.W.) ya ce: "ka shaida babu abin bautawa da gaskiya sai Allah, kuma Annabi Muhammad Ma'aikin Allah ne, ka tsayar da Sallah, ka Fitar da Zakka, ka azumci watan Ramadan, ka Ziyarci Dakin Allah idan kana da ikon tafarkin zuwa gareshi." Sai wannan mutumin da ya yi tambayar ya ce ka yi gaskiya, mu kuwa muka yi mamakinsa yana tambayar Ma'aiki (S.A.W.) kuma yana gaskata shi. Mai tambaya ya kuma ce : "Ka bani labarin mene ne Imani?" Ma'aikin Allah ya ce : "Ka yi imani da Allah, da Malai'ikunsa, da littattafansa, da Manzanninsa, da ranar-Karshe, Kuma ka yi imani da kaddara, mai dadinsa da mai dcinsa." Mai tambaya ya ce : "Ka ba ni labarin mene ne kyautata aiki?" Annabi (S.A.W.) ya ce : "Shi ne ka bauta wa Allah kamar kana ganinsa, idan ba ka ganinsa, shi yana ganinka." Mai tambaya ya ce: "Ka ba ni labarin yaushe ne duniya za ta tashi?" Annabi (S.A.W.) ya ce : "Ai, wanda a ke tambaya game da wannan rana bai fi wanda yake tambayar sani ba." Sai mai tambayar ya ce: "Ka ba ni labarin alamun tashin kiyama." Annabi (S.A.W.) ya ce: "Ka ga kuyanga za ta haifi ubangiyar ta, ka ga mutane marasa takalma (aikin talauci), huntaye, masu kiwon akuya, sun zama su ne masu alfahari da tsawaita gine-gine." Mai ruwayar hadisin ya ce : "Sai mai tambaya ya yi tafiyarsa, mu ka zauna jimawa kad'an." Sai Annabi (S.A.W.) ya ce : "Ya kai Umar, ko kun san wanda yake

wannan tambayar?" Sai muka ce : "Allah da Manzansa ne suka fi sani." Annabi (S.A.W.) ya ce : "Wannan shi ne Mala'ika Jibril, ya zo muku, domin ya koya muku al'amarin addinin ku."

(Muslim ne ya Ruwaito hadisin)

Ginshiki Na Uku : Sanin Wanene Annabinmu (S.A.W.):

Wannan ginshiki na uku shi ya kunshi ilimin sanin Annabinmu Muhammad (S.A.W.).

Annabinmu Muhammad (S.A.W.) shi ne Muhammad dan Abdullah dan Abdul-Muttalib dan hashim; shi kuma Hashim daga Kabilar Kuraishawa yake, Kuraishawa kuwa daga larabana suke, su kuwa Larabawa yayan Annabi isma'il ne, shi kuma Annabi Isma'il dan Annabi Ibrahim Maji-dadin Allah ne, Allah ya kara masa falalar Salati da aminci a tare da Annabinmu Muhammad.

Shekarun Annabi Muhammad (S.A.W.):

Shekarun Annabi Muhammad (S.A.W.) gaba daya sittin da uku ne, ya shekara arba'in Kafin Allah ya aikoshi, kuma ya shekara ishirin da uku yana Annabi Manzo, ya zama Annabi da surar Ik'ra'a, kuma ya Fara Manzanci da Surar Muddasir. kuma mahaifar Ma'aiki Makka.

Sakon Da Allah Ya Aiko Shi Da Shi :

Allah ya aiko Ma'aikin Allah (S.A.W.) da kiran mutane zuwa ga Tauhidi, wato Kadaita Allah kawai, da gargadîn mutane ga barin shirka, da duk wani abu da ya danganci bai wa Allah abokin tarayya.

dalilinmu akan wannan batu Al-Kur'ani, a inda Allah Ta'ala ya ce.

“Ya kai wannan mai lulluba da bargo, tashi ka yi gargadi, kuma ka girmama Ubangijinka, tufafinka ka tsافتace shi, Gumaka ka گaurace musu, kada ka yi kyautar da za ka zo ka nemi abin da ya fita, ka yi hakuri saboda Ubangijinka.”

Ma'anar “Tashi Ka Yi Gargadi”:

Makasudin Tashi ka yi Gargadi wato (کم Fa Anzir), shi ne ka yi gargadi a kan shirka, kuma ka yi kira a zo a shiga Tauhidi, da duk abinda zai kadaita Allah.

Ma'anar “Ka Girmama Ubangijinka Kuma Ka Tsaltace Tufafinka :

Abin da ayar ta ke nufi shi ne ka girmama ubangijinka da kadaita shi da tauhidi, kuma ka tsarkake ayyukanka gabarin shirka.

Ma'anar “Ka Kaurace Wa Gumaka :

Makasudin ayar shi ne ka گaurace wa gumaka kowadanne iri, گaurace musu kuma yana nufin rabuwa da su kwatakwata, su da ma'abotansu, kuma mutum ya zama ڏانـbaـruwaـnaـ da gumaka da duk mutanen da suke bauta müsu.

Shekara Goma Da Aike :

Ma'aiki (S.A.W.) ya shekara goma cif ya ناـgargadinـ bauta wa gumake, ya na kira a دauki Tauhidi. Daga nan sai ya yi Mi'iraji (Tafiyar Sama) ya sadu da Ubangiji, suka gana, Allah ya Faralanta Masa Salloli guda biyar, domin ya samu ya sarara. Daga nan kuma sai aka Umar ce shi (S.A.W.) da yin Hijrah zuwa madinah-Munauwarah.

Ma'anar hijirah :

Makasudin yin Hijirah shi ne, a yi kaura daga garin shirka zuwa garin islam, a ciru daga garin Bidi'a zuwa garin Sunnah.

Hukuncin Hijirah: Hijira Wajibi ce:

Hijira ta zama wajibi a kan al'Ummar Musulunci, daga garin da ake aikata shirka, zuwa garin da ake aikata Musulunci, daga garin da ake aikata bidi'a, ake kiran mutane akai, zuwa garin Sunnah. hukuncin Hijirah da wannan Ma'ana, yana nan a kan Musulmi har Allah ya nađe kasarsa (rana ta fito daga mafadar ta).

Dalili A Kan Wajabcin Hijira :

Daliinmu a Kan cewa Hijirah tana zaune daran-dakam a Kan Musulmi, Al-Kur'ani, a inda Allah Ta'ala ya ce :

“**Hakika** mutanen da Mala'iku suka zo suna karbar rayukansu, su kuma mutanen suna masu zaluntar kan su ; Mala'ikun za su tambayesu : “Kai! ku a ina kuke ne?” Mutanen za su amsa : “Ai mu mun kasance raunana ne a kasar da muke!” Mala'ikun za su gaya musu : “Shin kasar Allah ba ta da Fadi; mai zai hana ku yi Hijirah a cikinta?” Wadannan mutane, makomarsu Jahannama (Saboda kin yin Hijirah), Makoma kuwa ta mugusta. Amma ban da raunana maza da mata da kananan yara, wadanda ba za su iya yin wata hila ba kuma ba za su iya gane hanya ba, su wadannan Allah ya yi musu afuwa.”

Wata ayar kuma ta ce :

“Ya ku bayina, da kuka bayar da gaskiya! Ku sani cewa kasata ta na da fadi, ni kadai za ku bautawa.”

Dalilin Saukar Ayoyin Nan Guda Biyu :

Dalilin da ya sa aya ta farko ta sauка shi ne, a lokacin da Ma'aiki (S.A.W.) ya yi Hijira, an sami wasu mutane da suka musulunta sai suka yi zamansu a Makka, suka ki yin Hijirah, wanda saboda Musuluncinsu, sai da ta kai ana hayyatar, wasu daga cikinsu. Wannan hayyatar sai da ta kai ta su Fita yakin Badar tare da Mushurikai, a saboda haka kuwa Allah Ta'ala ya ki yarda ya karbi hanzarinsu, a maimakon haka sai ya yi musu saka-mako da wutar Jahannama -wa iyazu billah).

dalilin saukar ayah ta biyu kuwa shi ne, an sami wasu jama'a a cikin Musulmi wadanda suke zaune a cikin Makka ba su yi Hijira ba. Sai Allah Ta'ala ya kira su da sunan imani, kuma ya zaburar da su akan su yi Hijirah.

Dalilin Wanzuwar Wajabcin hijirah Daga Hadisi :

Dalilin Wanzuwar Hijirah daga hadisi shi ne inda Ma'aiki (S.A.W.) ya ce:

“Hijirah ba ta yanke wa sai tuba ta yanke, tuba kuwa ba ya yankewa hat sai rana ta bullo daga mafadarta.”

Abinda Annabi Ya Yi Bayan Zamansa Ya Tabbata A madina :

Abinda ma'aiki (S.A.W.) ya yi, bayan zamansa ya tabbata a Madina shi ne, sai ya rika bayar da Umarnin Kafa shari'o'in da suka saura na addinin Musulunci daga al'amuranda suka shafi Zakka da Azumi da hajji da kiran Sllah da Jihadi (Wato da saurañ al'amuran da suka shafi kafa gwamnati).

Shekarun Da Ya Yi Wajen Kafa Harkonin Gwamnatin Musulunci A Madina :

Shekaru goma Ma'aikin Allah (S.A.W.) ya yi yana kasafin tsara dokokin shari'a da koyer da ibada. Annabi (Tsira da

amincin Allah ya kara tabbata a gare shi) bai faku ba sai da (ya nuna dukkan alheri) addinin da ya kawo wa duniya ya kammala. Ba wani alherin da bai bayyana wa al'Umma ba, kuma ba wata hanya ta sharri wacce bai tsawatar da al'Ummarsa (ga barinta ba) a kai ba.

Alherin Da Ya Nuna :

Alherin da Ma'aiki (S.A.W.) ya nuna wa al'Ummarsa shi ne Tauhid da dukkanin abin da Allah yake so kuma ya yarda da shi.

Sharrin Da Ya Tsawatar :

Sharrin da Ma'aiki (S.A.W.) ya tsawatar da al'Ummarsa akai shi ne shirka da dukkanin abinda Allah ba ya so kuma bai yarda da shi ba.

Ma'aiki Ne Ga Dukkan Dan-Adam :

Annabi (S.A.W.) ba annabin wata kabila ba ne ban da wata kabila, a'a Allah ya aiko shi ne ga dukkan dan-Adam, kuma Allah ya wajabta biyayya a gare shi a kan dukkan mafiya nauyin halitta : Aljanu da Mutane.

Dalili : Dalilinmu Al-Kur'ani a inda Allah Ta'ala ya ce :

“Ka ce : Ya ku jama'ar Mutane, ni ma'aikin Allah ne ya zuwa gareku gabaki daya.” Kuma Allah Ta'ala ya ce : “Ka tuna lokacin da muka juyo maka wasu jam'a daga cikin Aljannu . . .” Zuwa karshen aya.

Da Shi Allah Ya Cika Addini :

Da Annabi Muhammad (S.A.W.) Allah ya cika Addini ba wai daga bayansu ne Addinin zai cika ba. A saboda haka ba

wani abin da mutane za su bukata bayan abin da Annabi ya kawo mus

Dalili :

Dalilimmu Ai-Kur'ani, a inda Allah To'ala ya ce .

“A yau ne na kammala muku addninku, na cika muku ni'imata kuma na yardar muku Musulunci shi ne Addini.”

Mutuwar Ma'aikin Allah (S.A.W.):

Mutuwar Annabi Muhammad (S.A.W.) gaskiya ce. Dalilinmu Al-Kur'ani a'inda Allah Ta'ala ya ce: “Kai matacce ne, dukkaninsu ma matattu ne, sa'annan kuma a Rānar Al-Kiyama za ku yi ta husumance-husumance a gaban Ubangijinku.”

Tayar Da Mutane Bayan Sun Mutu :

Duk wanda ya mutu Allah zai ta she shi. Dalilinmu Al-Kur'ani a inda Allah ya ce :

“Daga Kasa muka halicceku, cikinta kuma za mu mayar da ku, daga cikinta kuma za mu fitar da ku wani yayin dabani.” Kuma Allah Ta'ala ya ce : “Allah ne ya tsiro daku daga cikin kasa tsirowa sannan kuma shi zai mayar da ku cikinta, kuma zai fito da ku fitowa.”

Hisabi Da Saka-Makon Aiki Bayan An Tashi :

Bayan tashin Al-Kiyama za a tsayar da mutane domin hisabi kowa a yi masa saka-mako gwargwadon aikin da ya yi a duniya. dalilinmu Al-Kur'ani, a inda Allah ya ce: “Domin Allah ya yi sakamako ga wadanda suka yi mugun aiki da abin da suka

aikata, kuma ya saka wa wadanda suka aikata kyakkyawan aiki da kyakkyawan sakamako.

Hukuncin Karyata Tashin Al-Kiyama :

Wanda duk ya karyata tashin Al-Kiyama ya kafirta saboda dalilin Fadin Allah Madaukaki : "Wadanda suka Kafir ce sun riya cewa wai ba za a tashesu ba, ka ce : "Na'am, da girman Ubangiji, tabbacı hakika, sai an tashe ku, sannan a gaya muku abin da kuka yi, wannan abu mai saukine a wurin Allah."

Safon Manzanni :

Safon da Allah ya aiko Manzanni da shi, shi ne yin bushara da Al-Janna ga duk wanda ya kadaita Allah, da kuma yin gargadi da azabar wuta ga duk wanda ya yi shirka da Allah.

Dalili :

Dalilinmu bisa wannan batu na aikin Manzanni shi ne Al-Kur'ani a inda Allah Ta'ala ya ce : "Manzanni sune masu bushara masu gargadi, (aikinsu ke nan) domin kada mutane su sami wata hujjar da za su gaya wa Allah, bayan kuwa Manzanni sun zo musu."

Farkon manzanni :

Farkonsu Annabi Nuhu (Amincin Allah a gareshi). Dalili Al-Kur'ani, a inda Allah ta'ala ya ce : "Hakika mun yi maka wahayi kamar yadda muka yi wahayi ga (Anrabi) Nuhu da Annabawan da suka zo a bayansa."

Ba Wata Al-Ummar Da Ba A Yi Mata Aike Ba :

ba wata al'ummar da ta saura har yau ba a aiko mata da Manzon da zai horeta ta kadaita shi kadansa ba kuma ta nisanci

dagutu. Saboda haka kowace al'Umma an yi mata aike. dalilinmu Al-Kur'ani a inda Allah ya ce: "Hakika kowace al'Umma mun aiko mata da manzo (ya na gaya musu) cewa ku bauta wa Allah ku nisanci dagutu."

Ma'anar Dagutu:

dagutu shi ne duk abin da bawa ya dauka ya Ketare kan iyakansa da shi. Abin da kuwa bawa zai iya dauka ya Ketare kan'iyakansa da shi yana iya zamowa abu ne da ake bauta masa, ko wani ne da ake bi, ko kuma wani ne da ake masa da'a.

Adadin Dagutu:

Dagutu ba shi da iyaka saboda duk wani abin da aka bauta wa ba Allah ba ya zama dagutu. Saboda haka dagutu ya na da yawa, amma shugabannin dagutu guda biyar ne : Iblis Allah ya kara masa l'anta, da duk wanda aka bauta masa alhali yana so da wanda ya yi kirin mutane su bauta masa, da duk wanda ya yi da'awar sanin wani abu daga cikin ilimin gaibu, da kuma wanda ya yi hukunci da abin da Allah bai saukar ba ; ga shi kuwa Allah ya Umarce mu da mu Kafirce kuma mu nisace wa duk wani hukunci da abin da Allah bai saukar ba, kuma ya sa mu zama daga cikin Musulmi masu mīka wuya ga hukuncinsa.

Dalili :

Dalilin mu abisa duk abin da ya gabata Al-kur'ani, a inda Allah yake Fadi:

"Babu tilastawa a addinin hakika shiriya ta sha bamban da bata, duk kuwa wanda ya kafirce wa-dagutu kuma ya yi imāni da Allah, hakika wannan shi ya yi riko da igiyar tamau, wacce ba ta tsinkewa, Allah shi ne mai ji na duka, mai kuma ilimin koma gaba daya." Da kuma inda Allah ya ce: "Hakika mun aika da manzo ga kowace al'Umina

abin da kuwa manzo yake fada shi ne Ku bauta wa Allah kuma ku nisanci **dagutu**." Kuma da dai inda Allah ya ce : "Ka ce : "Ya ku yahudawa da yan-mushan (Mazowa littafi) ! Ku zo mu hadu a kan kalmar da ta daidaita tsakanin mu, ita ce : Karmu bauta wa kowa sai Allah, kada mu yi tarayyar komai da shi, kada kuma mu yarda wani shashin mu ya riki wani shashin alloli ba Allah ba na hakiča, idan suka ki ji, suka juya baya, to, ku ce : "Ku (jam'ar mazowa littafi) ku zama shaidar mu Musulmi ne."

Wannan abin da ya gabata shi ne ainihin abin da kalmar Laa Ilaaха Ilallahu (Babu abin bautawa da gaskiya sai Allah) ta kunsa. Ya zo a cikin Hadisi, Annabi (Tsira da amincin Allah su kara tabbata a gareshi) Yana cewa : "Kai ga wannan al'amari : Musulunci, al'amudinsa kuwa Sallah, kuma tozon bayansa : Jihadi domin daukaka hanyar Allah." Allah shi ne ya fi kowa sani.

Tammat.

Makka: Rauda

Litinin : 17:12:1402 H. «4:10:1982 A.D.

Lokaci : 4:35 P.M.

(1) Yahudawa da yan-musran.

Published by:-

Ibrahim bin Abdul Aziz

Al - Ibrahim Foundation

with in collaboration.

Isra Islamic foundation

(GUARANTEE) Ltd.

4 - Jahan plaza saddar Hyderabad

Sindh. Pakistan

Ph. 26792 Fax. 26191

الأصول الثلاثة

وأدلةها

تأليف

الشيخ الإمام محمد بن عبد الوهاب

باللغة الهوسا

ترجمة: الدكتور أمين الدين أبو بكر

جماعة الدعوة في نيجيريا

ص . ب ٦٢١٤ كانو

نيجيريا

وقف لله تعالى

طبع على نفقة
محسن يرجو ثواب الله
فلا تحرمه دعاءك

يطلب من :
هيئة الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر
الخرج - هاتف : ٥٤٨٤٣٦٣ - ٥٤٨١٥٦٦

الأصول الثلاثة

وأدلةها

تأليف

الستخراج (ابن حمزة) بن عبد الوهاب

باللغة الھوسا

ترجمة: الدكتور أمين الدين أبو بكر

جماعة الدعوة في نيجيريا

ص ٠ ب ٦٢١٤ كانو

نيجيريا